

John Lindley (1799 – 1865)

John Lindley là một nhà thực vật học danh tiếng người Anh, một họa sĩ tài ba, tác giả cuốn Loài và Giống hoa lan “The Genera and Species of Orchidaceous Plants” đã giúp cho các khoa học gia sau này sắp xếp các chủng loại hoa lan được dễ dàng hơn.

Bắt đầu từ năm 1731, các nhà khoa học và thảo mộc gia Âu - Mỹ mới bắt đầu nghiên cứu về lan và tìm cách phân loại theo các tiêu chuẩn: điều kiện tăng trưởng, sự sinh sản và hình dáng. Năm 1753, Carolus Linnaeus phân biệt được 8 loài. Năm 1789, De Jussieu đưa ra sự khác biệt loài hoa lan với các loài hoa khác. Năm 1800, Olof Swartz nhân diện được 25 loài. Vào năm 1817, Louis Claude đưa ra những nhận định về từ ngữ (terminology) của hoa lan.

John Lindley sinh tại Anh quốc vào năm 1799, con của một gia đình chuyên về trồng cây. Năm 16 tuổi, ông là một nhân viên cho một công ty bán hạt giống. Nhờ quen biết với nhà thực vật học William Jackson Hooker nên ông được phép vào xem thư viện về thảo mộc và sau đó được làm phụ tá ở vườn thảo mộc của Bá tước Joseph Banks. Ông bắt đầu sự nghiệp về nghiên cứu hoa hồng với những hình vẽ tuyệt đẹp. Sau đó ông ấn hành cuốn “Collectanea botanica or Figures and botanic Illustrations” với những hình ông vẽ các cây lạ lùng trong đó có nhiều giống hoa lan. Năm 1822, ông phụ tá cho Thư ký của Hội Cây Cảnh Hoàng Gia. Năm 1829, ông trở thành Trưởng Phân khoa Thực Vật tại trường Đại học tại Luân Đôn cho tới năm 1860. Năm 1841, ông là chủ bút tờ Graden’s Chronicle, một tờ báo hàng đầu về trồng trọt.

Trong thời gian phục vụ cho Hội Cây Cảnh Hoàng Gia, ông đã viết rất nhiều đề tài về cây cỏ và đã được ân thưởng huân chương và coi như là trụ cột của Hội. Năm 1833, ông được trường Đại học ở Munich phong tước hiệu Tiến sĩ danh dự và kế tiếp là những trường Đại Học ở Pháp, Hoa Kỳ và Thụy sĩ.

Với hoa lan, ông rất nhiệt thành và sau 10 năm (1830 cho đến 1840) miệt mài ông ấn hành tác phẩm những loài và giống hoa lan “The Genera and Species of Orchidaceous Plants” và được coi như là nhân vật hàng đầu của các nhà phân loại hoa lan và được tặng phong tước hiệu Father of Orchids (Người cha của hoa lan). Trong số 133 loài lan do Lindley phân loại, năm 1883 Bentham và Hooker chấp nhận 114 loài và năm 1889 Fitzer công nhận 127 loài và sau đó thêm nhiều loài lan khác với lời mô tả rất chính xác về đặc điểm của từng loài.

Để vinh danh người đã suốt đời tận tụy về lan, nhiều giống lan sau này được mang tên ông như *Dendrobium lindleyi*, *Barkeria lindleyana*, *Cattleyopsis lindleyana*, *Eulophia lindleyana*, *Maxillaria lindleyana*, *Odontoglossum lindleyanum*, *Physosiphon lindleyi*, *Sobralia lindleyana*, *Spiranthes lindleyana*, và *Bulbophyllum lindleyana* v.v.v.

Sức khỏe của ông không được khả quan vì chứng nhức đầu thường trực lại thêm công việc đa đoan nhưng ông không chịu nghỉ ngơi nên khó lòng bình phục.

Vào khoảng năm 1830-1840, ông xuất bản một phần cuốn Các loài và giống hoa lan (Genera and Species of Orchidaceous Plant) và lần thứ hai dưới tên Folia Orchidaceae bắt đầu từ năm 1852 nhưng vẫn chưa hoàn tất.

Ông mất đi để lại cho thế giới những cuốn sách về cây cỏ và riêng cho hoa lan nhiều tài liệu giá trị cho việc phân loại hoa lan.

Dưới đây là một số hình vẽ hoa lan tuyệt đẹp của John Lindley trong cuốn Sertum Orchidaceum xuất bản vào năm 1838, trích trên trang Wikimedia commons.

Sertum orchidaceum

Rodriguezia venusta

Den. anosmum

Den. nobile

Stanhopea wardii

Encyclia vitellina

Robiquetia compressa

Oncidium wardii

Tổng hợp các tài liệu trên Internet.